

ಹೊರಗೆ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಾಗಿರದಿದ್ದರೂ ಅವರು ಜೀವಿಸಲ್ಲಿರುವವರೆಗೆ ಎಂದೂ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಲಿಲ್ಲವೆಂಬದನ್ನು ನೆನೆದರೆ ಹೊರಗೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯಂತೆ ಸಮರ್ಥನೀಯವೇ ಆಗಿದ್ದವು.

ನಮ್ಮ ಬಂಧನಗಳು-ಫಿತೂರಿಗಳ ಅಟ.

ಸಾತಾರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶ್ರೀ. ಬರ್ಡೆ ಅವರ ಬಂಧನ.

ಎರಡು ವರ್ಷ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯಿಸಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರೂ ಜನತೆಯೂ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದರು. ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಸಿಗದಂತೆ ಭೂಗತರಾಗಿ ಇರುವದೊಂದೇ ಕೆಲಸವಿದ್ದಂತಾಗಿತ್ತು. ಹಣದ ಅಮಿಷವೂ ದ್ರೋಹ ಬಗೆಯಲು ಸ್ವಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ, ಫಿತೂರಿಗಳಿಗೆ, ಕೈಮಾಡಿ ಕರೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಐದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಯ ಬಹುಮಾನದ ಆಕರ್ಷಣೆಯೊಡನೆ ಸಣ್ಣದಾಗಿದ್ದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮೊಡನೇ ಇದ್ದವರು, ನಮಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದವರು, ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಸಂಪಾದಿಸಿದವರು, ಹಣದಾಶೆಯಿಂದ ದ್ರೋಹ ಬಗೆದು ನಮ್ಮನ್ನು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಡುವ ಹೊಣೆ ಹಾಕಹತ್ತಿದರು. ೧೯೩೦-೩೨ ರ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ ಜೀವಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ೧೯೪೨ ರಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲ ಕಾಲ ಸ್ಥಾನಬದ್ಧತೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬೆಳಗಾವಿಯ ಶ್ರೀ. ಭಾರ್ಗವರಾಮ ಜುವೇಕರರು ವಿಶ್ವಾಸ ದಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿಯೇ ತಂಗಿದ ಸಾತಾರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಾದ ಶ್ರೀ. ಬರ್ಡೆ ಅವರನ್ನು ಪೋಸದಿಂದ ಒಂದು ಚಿತ್ರಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಕರೆದೊಯ್ದು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಹಿಡಿದು ಕೊಟ್ಟರು. ನಮಗೆ ಆಗಾಗ ಪೋಲೀಸರ ಚಲನವಲನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಒರ್ವ ಪೋಲೀಸನನ್ನೂ ಹಣದಾಶೆ ತೋರಿಸಿ ಈ ದ್ರೋಹದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ಜುವೇಕರರು ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಸಾತಾರಾ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಈ ಸಮಾಚಾರ ತಿಳಿಯುತ್ತಲೆ ಅವರು ಒಂದು ರಾತ್ರಿ ಶ್ರೀ. ಜುವೇಕರರನ್ನು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಧಿಸಿ ಅಂಗಾಲಿಗೆ ತಗಡು ಬಡೆಯುವ ಹಾಗು ಪತ್ರಿ ಸರಕಾರದ ಅನ್ಯ ದಂಡೋಪಾಯದ ಭಯ ಹಾಕಿ ತಿಂದ ಹಣವನ್ನು ಅವರಿಂದ ಹಾಗೂ ಆ ಪೋಲೀಸನಿಂದ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಿದರೆಲ್ಲದೆ ಅವರ ಗಾದೀ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನೂ ತಮ್ಮ ವಶಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರು. ಪ್ರಾಣಭಯದಿಂದ ಜುವೇಕರರು ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಮುಂದೆಯೂ ಬಾಯಿ ಬಿಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಈ ಆಘಾತದಿಂದ ಜುವೇಕರರು ಸಾಯುವ ವರೆಗೂ ಸುಧಾರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ.

ಶ್ರೀರಂಗ ಕಾಮತರ ಬಂಧನ.

ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀರಂಗ ಕಾಮತರು ದಿ. ೨೧—೨—೧೯೪೩ ರಂದು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಕೇಳಕರ ಬಾಗದಲ್ಲಿಯ ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ರಂಗೇಯ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಇವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ. ಜಯದೇವ ಕುಲಕರ್ಣಿ ಇವರೊಂದಿಗೆ ಮುಂದಿನ ಕಾರ್ಯದ ಯೋಜನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಮಂಜಾನೆ ಬಡಸದ ಶ್ರೀ. ಶಿವನಗೌಡಾ ಪಾಟೀಲರು ಬಂದು ಅವರಿಗೆ ಭೆಟ್ಟಿ ಆಗಿ ಚಳುವಳಿ ಬಗ್ಗೆ ಹಾಗೂ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹದ ಬಗ್ಗೆ ಒಳ್ಳೇ ಆಶೀರ್ವಚನದ ಮಾತಾಡಿ ಹೋದರು. ಅವರು ವಿಶ್ವಾಸಿಕರೇ ಆದುದರಿಂದ ಸಂಶಯ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ವಿಶ್ವಾಸ ಘಾತಕಿಯು ಪೋಲೀಸ ಜಮಾದಾರ ಶ್ರೀ. ಚವ್ವಾಣ ಎಂಬವರಿಗೆ ಶ್ರೀ. ಕಾಮತರು, ಕುಲಕರ್ಣಿಯವರು ಇರುವ ಗುಪ್ತ ಸ್ಥಳವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದನು. ಸಂಜೆ ೫—೪೫ ಕ್ಕೆ ಸ್ವತಃ ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಯವರು ನೂರಾರು ಬಂದೂಕಧಾರಿ ಪೋಲೀಸ ಪಡೆಯೊಂದಿಗೆ ಇಡೀ ಕೇಳಕರಬಾಗಕ್ಕೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವರಿಬ್ಬರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಿದರು. ಪೋಲೀಸ ಜಮಾದಾರ ಶ್ರೀ. ಗಂಗಾರಾಮ ಚವ್ವಾಣರು ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಕಾರ್ನಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ್, ಡಿವಾಯ್. ಎಸ್. ಪಿ. ಕೌನ್ ಮತ್ತು ಶಹರ ಘಾಜಿದಾರ ಇನಾಮದಾರ ಇವರನ್ನು ಆ ದೊಡ್ಡ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿಯ ಅನೇಕ ಬಿರಾಡಗಳಲ್ಲಿ ಇವರಿದ್ದ ಕೋಣೆಗೇ ನೇರ ವಾಗಿ ಕರೆತಂದರು. ಅಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ನಾನಾ ಗ್ರಾಮೋಪಾಧ್ಯೆ ಹೊರಬಿದ್ದು ನೆರೆಯವರಲ್ಲಿ ಅಡಗಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಬಾಕು ಬಿಟ್ಟು ಆ ವಾಡೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರೆಡೆ ಪೋಲೀಸರು ಶೋಧಿಸಲೇ ಇಲ್ಲ. ಇವರಿಬ್ಬರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ. ನರಸಿಂಹ ಮುನೋಳ್ಳಿ ಅವರನ್ನೂ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಅಂಜುಗುರೂಜಿಯನರ ಬಂಧನ.

ಬೆಳಿಗಲೆಲ್ಲ ಕೊಯ್ದು ಹೋದದ್ದರಿಂದ ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಊರುಗಳಲ್ಲಿ ಆಶ್ರಯ ಪಡೆಯದೆ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ನಿರ್ವಾಹವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಒಂದೇಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಇರುವುದು ಕಠಿಣವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಕೂಟನೀತಿಗೆ ಅದು ವಿರುದ್ಧವೂ ಆಗಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬಿಬ್ಬರು, ಮೂವರು ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಕಡೆಗೆ ಇರಬೇಕೆಂದೂ ಬಂಧನವಾದರೆ ಅಷ್ಟೇಜನರು ಸಿಕ್ಕಿರಬೇಕಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಸಿಗಬಾರದೆಂದೂ ಈ ವಿಚಾರಮಾಡಿದ್ದವು, ಶ್ರೀವಾಮನರಾವ ಬಿದರಿ ಮತ್ತು ಅಪ್ಪೋಜಿ ಹೊಳೆಯಾಚಿ ಇವರು ಜಮಖಂಡಿಯಲ್ಲಿ ತಳಲೂರಿದರು. ಅಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಅಡಿವೆಯ್ಯಾಸ್ವಾಮಿ ಮುಢೋಳ, ದಾಮುಅಂಣಾ ಹುಲ್ಲಾಳಕರ ನಾರಾಯರಾವ ವೈದ್ಯ ಮುಚ್ಚಂಡಿ ಸೋನೋಪಂತ ಹುಲ್ಲಾಳಕರ, ಶಾಮರಾವ ಪಟವರ್ಧನ, ಅನಂತ, ಸಾಬಡೆ. ರಾಮಭಾವು ಟೀಂಬುರ್ಜಿ, ತುಂಗಕದ ಸಾವುಕಾರ ಮೊದಲಾದವರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯಕೊಟ್ಟು ಎಲ್ಲ ಅನುಕೂಲತೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀ ರಾಜಾರಾಮ ದೇಶಪಾಡೆ ಮತ್ತು ಶಾಮಜಿ ಜೋಶಿ ಇವರು ಪಂಥರ ಪುರದ ಶ್ರೀಗಾಡಗೆ ಮಹಾರಾಜರ ಧರ್ಮಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವುದಿನ ಆಶ್ರಯಪಡೆದರು. ಶ್ರೀ. ವಾಮನ್ ಜೋಶಿ ಮತ್ತು ಅಂಣುಗೂರುಜಿಯವರು ಹೋಗಿ ಚಾಂದ ಬಾವಡಿಹತ್ತರ ಒಂದು ಕೋಣೆ ಬಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ೩ ತಿಂಗಳು ಇದ್ದರು, ಶ್ರೀ ವೆಂಕಣ್ಣ ಮಠದ ಮತ್ತು ಒಬ್ಬಬ್ಬರು ಬೆಳಗಾವಿಯ ಮಾರುತಿ ಬೀದಿಯಲ್ಲಿಯ ಈಗಿನ ಸತ್ತಾರ ಹೊಟೇಲವಿದ್ದ ಮೊದಲಿನ ಡಾಕ್ಟರ ಸವಣೂರ ಅವರ ದವಾಖಾನೆಯ ಹಿತ್ತಲ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರಾದ ಶ್ರೀ. ಚಿದಂಬರ ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ. ಬೆಟಗೇರಿಯವರ ಹೆಂಡತಿ ಮತ್ತು ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಟೇಶ ಮಠದ ಅವರ ಹೆಂಡತಿ ಅಕ್ಕ ತಂಗಿಯರು. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಬೆಟಗೇರಿಯು ೧೯೩೨ ರ ಚಳಿವಳಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಜೇಲಿಗೂ ಬಂದಿದ್ದನು. ಅವನು ಕಾಂಪದಲ್ಲಿ ಬಾಯಸ ಕಂಪನಿಯ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲಿ ನವಕರಿಗೆ ಇದ್ದನು, ಒಬ್ಬಬ್ಬ ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡವನ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಲು ಕಾರಣವಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇದೇ ಚಿದಂಬರ ಬೆಟಗೇರಿಯು ಫಿತೂರಿ ಯಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು (ಅಂಣು ಗುರೂಜಿಯವರನ್ನು) ಹಿಡಿದು ಕೊಟ್ಟನೆಂದರೆ ಕಾಲಾಯ ತಪ್ಪೆ ನಮಃ ಅನ್ನದೆ ಗತಂತರವಿಲ್ಲ.

ವಿಜಾಪುರದಲ್ಲಿಯ ನಮ್ಮ ಕೋಣೆ ಶ್ರೀ. ದರಬಾರ ಎಂಬ ಗುಜರಾಥಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ಒಡೆತನದ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ವಠಾರದ ವಾಯುವ್ಯ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು, ದಿನಾಲು ಮುಂಚಾನೆ ಚಾಂದಬಾವಡಿಯಲ್ಲಿ ಈಸಾಡಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಉಂಣುವದು, ವೃತ್ತ ಪತ್ರ ಓದುವದು, ಸಾಯಂಕಾಲ ಊರ ಹೊರಗೆ ತಿರುಗಾಡಲು ಹೋಗುವದು, ಇವು ನಮ್ಮ ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಾಗಿದ್ದವು. ಕೆಲವೇ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನುಳಿದು ಇತರ ಯಾರಿಗೂ ನಮ್ಮ ಮನೆಯವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಾಸಸ್ಥಳದ ಸುಳಿವು ಕೂಡ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಗುಪ್ತ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಇರುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಒಂದು ದಿನ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ೧ ಗಂಟೆಗೆ ಚಿದಂಬರ ಬೆಟಗೇರಿಯು ನಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದನು. ಈ ಕೋಣೆಗೆ ಬರಲು ಎರಡು ದಾರಿ ಇದ್ದವು. ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೊಂದಿ ನೇರವಾಗಿ ಒಂದು ಬಾಗಿಲು ಇತ್ತು. ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೊಂದಿ ಇದ್ದ ಇನ್ನೊಂದು ಬಾಗಿಲದಿಂದ ಒಳಗೆ ಬಂದು ಬಾಡಿಗೆಯಿಂದ ಇದ್ದ ಬೇರೆ ಒಳವಕ್ಕಲುಗಳ ಮನೆ ದಾಟಿ ನಮ್ಮ ಕೋಣೆಗೆ ಒಳಗಿಂದಲೇ ಬರಲು ದಾರಿಯಿತ್ತು. ಕ್ಷಚಿತ್ತಾಗಿ ನಾವು ಈ ಒಳದಾರಿಯಿಂದ ಬರಹೋಗುವದು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆವು, ಯಾವಾಗಲೂ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ನಮ್ಮದಾರಿ ಪಶ್ಚಿಮದ್ದೇ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ತಂಡದವರಿಗೆ ಈ ನೇರದಾರಿ ತಿಳಿಸದೆ ದಕ್ಷಿಣದ ಒಳದಾರಿಯನ್ನೇ ತಿಳಿಸಿದ್ದೆವು.

ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಇಟ್ಟು ಕೊಂಡಿದ್ದೆವು ಮತ್ತು ಆ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೇ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದೆವು. ನಾವು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ಹೆಸರುಗಳು.

ಶ್ರೀ. ವಾಮನರಾವ ಬಿದರಿ— ಸವಾಯಿ

ಶ್ರೀ. ಅಣ್ಣಾ ಗುರೂಜಿ— ವಿರುಪಾಕ್ಷಿ

ಶ್ರೀ. ಶ್ರೀರಂಗ ಕಾಮತ— ಶಾಹೂ

ಶ್ರೀ. ಜಯದೇವ ಕುಲಕರ್ಣಿ— ವಿಶ್ವಾಸ

ಶ್ರೀಮತಿ. ಸುಶೀಲಾಬಾಯಿ ಕುಲಕರ್ಣಿ— ಆಶಾ

ಶ್ರೀ. ಅಪ್ಪೋಜಿ ಹೊಳೆಯಾಜಿ— ಸಾವಳಾ

ಶ್ರೀ. ಶಂಕರ ಕುರ್ತಕೋಟಿ— ಶ್ರೀಧರ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಣ್ಣ ಮಠದನಿಗೆ ಬೆಳಗಾವಿಯಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೆ ಎದನೋವು ಸುರು ಆಯಿತು. ಆಗ ಯಾರಾದರೂ ಡಾಕ್ಟರರಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಬೈಯಲ್ಲಿ ಈ ರೋಗದ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ತಜ್ಞರಾದ ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಜಿ. ಜೋಶಿ ಎಂಬ ಕರ್ನಾಟಕದ ಡಾಕ್ಟರರೇ (ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಯವರು) ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು. ಶ್ರೀ. ದಿವಾಕರ ಕರಮರಕರ ಅವರಿಗೆ ಇವರು ಆಶ್ರಯ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಭೂಗತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಜಡ್ಡುಜಾಪತ್ರಗಳಾದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಿಕ ವೈದ್ಯರೂ ಡಾಕ್ಟರರೂ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಔಷಧಕೊಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮುಂಬೈಗೆ ಹೋಗುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಬಿದ್ದರೆ ಶ್ರೀ. ಎಸ್. ಜಿ. ಜೋಶಿಯವರ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಶ್ರೀ. ವೆಂಕಣ್ಣ ಮಠದನಿಗೆ ಎದ ನೋವು ಹೆಚ್ಚಾದದ್ದರಿಂದ ಏನು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಸಲಹೆ ಕೇಳಲು ಅವನು ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರ. ಬೆಟಗೇರಿಯನ್ನು ವಿಜಾ ಪೂರಕ್ಕೆ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದನು. ವೆಂಕಣ್ಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಸ್ಥಳದ ನಕಾಶೆ ಗೊತ್ತಿತ್ತು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾದದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವನು ಬೆಟಗೇರಿಗೆ ಮನೆಯ ವಿಳಾಸ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣದ ಒಳದಾರಿ ಹೇಳಿ ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಕಳಿಸಿದ್ದನು. ಬೆಟಗೇರಿಯು ಅದೇದಾರಿಯಿಂದ ಒಳವಕ್ಕುಲುಗಳನ್ನು ಕೇಳುತ್ತ ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಬಂದನು. ಅಂದು ವಾಮನ ಜೋಶಿಯು ಬೇರೆ ಊರಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದ. ನಾನು ಒಬ್ಬನೇ ಇದ್ದೆ. ಊಟ ಮಾಡಿ ಮಲಗಿದ್ದೆ. ಚಿದಂಬರ ಬೆಟಗೇರಿ ಬಂದ. ಅವನು ಬಂದ ಕೂಡಲೆ ನನಗೆ ಯಾಕೋ ಧಸ್ ಎಂದುಕು. ಇವನೇಕೆ ಬಂದ. ನಮ್ಮ ತಂಡದವನಲ್ಲ, ಫಿತೂರಿ ಇರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲವಷ್ಟೇ ಎಂಬ ವಿಚಾರ ಸರ್ರನೆ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಂದು ಹೋಯಿತು. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರ ಮೇಲೂ ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಕೂಡುವಂತೆಯೂ ಇದ್ದಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ತನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಇಬ್ಬರು ಭೂಗತರನ್ನು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವಾಗ ಯಾಕೆ ಸಂಶಯ ತಕ್ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದು ನನ್ನ ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ನಾನೇ ಸಮಾಧಾನ ತಂದುಕೊಂಡೆ. ಉಳಿದಿದ್ದ ಅನ್ನ ಮೊಸರು ಅವನಿಗೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದೆ. ವೆಂಕಣ್ಣನ ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ಸಲಹೆ ಕೊಟ್ಟೆ. ಬಸ್ ಖರ್ಚಿಗಾಗಿ ೫ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟೆ. ಅವನು ಹೋಗುವಾಗ “ಕೆಲವರು ನನಗೆ ಫಿತೂರಿ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಫಿತೂರಿ ನಾನಾಗಿದ್ದರೆ ಇಬ್ಬರು ಭೂಗತರನ್ನು ನನ್ನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೆ” ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಅಂದನು. ಯಾಕೆ ಅವನು ಹೀಗೆಂದನೆಂಬದು ನನಗೆ ಕಡೆತನಕ ತಿಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ಅವನು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಫಿತೂರಿ ಎಂಬದು ಅಂದೇ ರಾತ್ರಿ ತಿಳಿಯಿತು, ನನ್ನ ನಿರೋಪ ತಕ್ಕೊಂಡವನೇ ಅವನು ನೆಟ್ಟಗೆ ಬೆಳಗಾವಿಯು

ಡಿ. ಎಸ್. ಪಿ. ಕಚೇರಿಗೇ ಹೋದ, ರಾತ್ರಿ ಊಟ - ಮಾಡಿ ಬೇಸಿಗೆಯ ಬಿಸಿಲಿನ
 ಕಾಪಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪಶ್ಚಿಮದ ಕಿಡಕಿಯನ್ನು ತೆಗೆದಿಟ್ಟು ನಾನು ಮಲಗಿಕೊಂಡಿದ್ದೆ. ರಾತ್ರಿ
 ೧ ಗಂಟೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಪೋಲೀಸರ ಭೂಟಿನ ಸಪ್ಪಳ, ಅವರ ಅಧಿಕಾರಿಯು
 ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದ ಆಡಳಿತ ಕೇಳಿಸಿತು. ಇಡೀ ಮನೆಯನ್ನೂ ಓಣಿಯನ್ನೂ ಪೋಲೀಸರು
 ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಬೆಟಗೇರಿಯು ತೋರಿಸಿದ ಅವನು ಸ್ವತಃ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದಲ್ಲಿ ಬಂದ
 ದಕ್ಷಿಣದ ಬಾಗಿಲವನ್ನೇ ಬಡೆಯಹತ್ತಿದರು. ಪೋಲೀಸರ ಒದರಾಟ ಸುರು ಆಗಿತ್ತು.
 ಇದ್ದು ನನ್ನ ಬಂಧನವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ವೇಳೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲ. ಇಬ್ಬರು ಪೋಲೀಸರು ಕಿಡ
 ಕಿಯ ಹತ್ತರ ಕಾವಲು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಇನ್ನು ಮಲಗಿ ಉಪಯೋಗವಿಲ್ಲ.
 ಕೊಡಲೇ ಎದ್ದು ಒಂದೆರಡು ಕಾಗದ ಸುಟ್ಟು ಹಾಕಿ ಬಂಧನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧನಾದೆ. ಪೋಲೀ
 ಸರನ್ನು ನಾನೇ ಆ ಕಿಟಕಿಯೊಳಗಿಂದ ನೋಡಿದೆ. “ ನೀವು ಯಾರು ರಾತ್ರಿ ಯಾಕೆ
 ಬಂದಿರುವಿರಿ ” ಎಂದೆ ಅವರು ಮೌನದಿಂದಲೇ ಇದ್ದರು. ದಕ್ಷಿಣದ ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆ
 ಸುವ ಗದ್ದಲದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರೂ ಇದ್ದಾಗ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯ ಕಾವಲಿಗಾಗಿ ತಿರುಗುತ್ತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು
 ಗುರುತಿಸಬಲ್ಲವರಾದ ಶ್ರೀ. ಕಲ್ಲೂರ ಘೋಷದಾರರು ಕಿಡಕಿಯ ಹತ್ತರ ಬಂದು ಬ್ಯಾಟ್ರಿ
 ಬಿಟ್ಟರು. ಕೊಡಲೆ ಪೋಲೀಸರು ಸೀಟಿ ಹಾಕಿದರು. “ ಅಂಣೂ ಗುರುಂಜಿ ಸಿಕ್ಕನು ”
 ಎಂದು ಕೂಗಿದರು. ಎಲ್ಲರೂ ದಕ್ಷಿಣ ಬಾಗಿಲ ಕಡೆಗೆ ಇದ್ದವರು. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಾಗಿಲಿಗೆ
 ಬಂದು ಮುಕರಿದರು. ಡಿ. ವಾಯಸ್. ಎಸ್. ಪಿ. ಕೌನ್, ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ ನಿಜಾಮುದ್ದೀನ್,
 ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ ಕಲ್ಲೂರ, ಇವರೆಲ್ಲರೂ ಒಂದೇ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ಕಿಡಕಿಯ ಹತ್ತರ
 ಮುಗಿ ಬಿದ್ದರು. ತತ್ಕ್ಷಣ ಪೋಲೀಸರ ಗನ್ನು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ತಿರುಗಿದವು. ಕೌನ್ ಸಾಹೇ
 ಬನು ತನ್ನ ರಿವಾಲ್ವರ ನನ್ನ ಮೇಲೆ ಗುರಿ ಇಟ್ಟು “ ಡೋಂಟಮೂವ್ ಎನ್ ಇಂಚ
 ಅದರವಾಯಿಜ ಯು ಎಲ್ ಬಿ ಶಾಟ್ ಡೌನ್ ” (ಒಂದು ಇಂಚ ಸಹ ಕದಲಬೇಡ,
 ಕದಲಿದರೆ ಗುಂಡಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುವಿ) ಎಂದು ಗರ್ಜಿಸಿದನು. ನಾನು ಸುಮ್ಮನೆ ನಿಂತಲ್ಲಿ
 ನಿಂತೆ. ನನ್ನ ಕೋಣೆಗೆ ಒಳಗಿನಿಂದ ನಾನು ಚಿಲಕ ಹಾಕಿದ್ದೆ. ಕೆಲ ಪೋಲೀಸರನ್ನು ನನ್ನ
 ಕೋಣೆಯ ಬಾಗಿಲ ಹೊರ ಬದಿಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ನಂತರ ನನಗೆ ಆ ಚಿಲಕ ತೆಗೆಯ ಹೇಳಿದರು
 ನಾನು ಚಿಲಕ ತೆಗೆಯುವದೇ ತಡ ಒಮ್ಮೆಲೆ ಪೋಲೀಸರು ಒಳಗೆ ನುಗ್ಗಿದರು. ಕೌನ್
 ಸಾಹೇಬನು ಸ್ವತಃ ನನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈ ಹಿಡಿದು ಮೊದಲು ಬೇಡಿಹಾಕಿದನು. ಆ ಮೇಲೆ ನಿಮ್ಮ
 ಪಿಸ್ತೂಲ ಎಲ್ಲಿದೆ ಕೊಡಿದಿರಿ ಎಂದು ಕೇಳಿದ. ನನ್ನ ಹತ್ತರ ಪಿಸ್ತೂಲ ಇಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ.
 ಆಗ ಮನೆಯನ್ನೆಲ್ಲ ಪಿಸ್ತೂಲ ಬಗ್ಗೆ ಝಡತಿ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಎಂದೂ
 ಇದ್ದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಸಿಗುವದು ಶಕ್ತವಿಲ್ಲ. ಕೊಡಲೆ ಹೆಮ್ಮೆಯಿಂದ
 ಕೌನ್ ಸಾಹೇಬನು “ ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದೆವಲ್ಲವೆ ? ” ಎಂದು ಮೊದಲಿಸಿ
 ಕೇಳಿದ. ಆಗ ನಾನು ಇಂಗ್ಲೀಷ್‌ನಲ್ಲಿ “ ಇಟೀ ಜ ನಾಟ್ ಬ್ರೇವರಿ ” ಇಟೀಜ ಚಾಯ್‌ಬರಿ ”
 (ಇದೇನೂ ನಿಮ್ಮ ಶೂರತನವಲ್ಲ. ಇದು ಲಂಚದ ಮಹಿಮೆ) ಎಂದು ನಾನು ಉತ್ತರ
 ಕೊಟ್ಟಾಗ ಸಾಹೇಬನು “ ಅಂತೂ ನಿಮ್ಮ ಜನರೇ ಲಂಚಕ್ಕಾಗಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಟಿ
 ದ್ದಾರೆನೋ ನಿಜವಲ್ಲವೇ ” ಎಂದು ಮರು ಪ್ರಶ್ನೆ ಹಾಕಿದರು. ಆಗ ನಾನು “ ಸಾಹೇಬರೇ ಈ
 ದರಿದ್ರ ಹಿಂದುಸ್ತಾನದಲ್ಲಿ ಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲುವ ಭುಭುಕ್ಷಿತರು ೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾ

ಯೆಯ ಆಶೆಗಾಗಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಡಿದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅಶ್ಚರ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಕುಬೇರನ ಸಂಪತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಳಾಡುವ ನಿಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ಭಾರತ ಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿರುವ ಲಾರ್ಡ್ ಅವರಿಯವರ ಮಗ ದುಡ್ಡಿನ ಆಶೆಗಾಗಿ ಈ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟರನಿಗೆ ಫಿತೂರಿಯಾಗಿಲ್ಲವೇ ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳುವಿರಿ?" ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ ಸಾಹೇಬ ನಿರುತ್ತರನಾದ !

ಜೂನ್ ೧೯೪೩ ರಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಬಂಧನವಾಯಿತು. ಚಿದಂಬರ ಬೆಟಗೇರಿ ಸ್ವತಃ ಪೋಲೀಸರೊಂದಿಗೆ ಬಂದು ನನ್ನ ಸ್ಥಳ ತೋರಿಸಿದನೆಂಬದರಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಶಯವೂ ಉಳಿಯಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ನಾನು ಹೊರಗೆ ಹೇಳಿ ಕಳಿಸಿದೆ. ಚಿದಂಬರ ಬೆಟಗೇರಿ ಯನ್ನು ಫಿತೂರಿಯ ನಿಂದ ಪಾಪಕರ್ಮಕ್ಕಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಿಸುವದು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ತೀರ ಸುಲಭ ಕೆಲಸವಾಗಿದ್ದರೂ ಅಹಿಂಸೆಯ ಪಥ ಪಾಲನೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವನ ಮೈಗೆ ಯಾರೂ ಕೈಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ. ಬೆಟಗೇರಿಗೆ ೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ರೋಖ ಸಿಕ್ಕದ್ದೂ ತಿಳಿಯಿತು. ಅಂದು ರಾತ್ರಿ ನನ್ನ ಎರಡೂ ಕೈ ಬೇಡಿಯಿಂದ ಹಿಂಬದಿಗೆ ಕಟ್ಟಿ ವಿಜಾಪೂರ ಲಾಕಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಒಂದು ದಿನ ಕೆಡವಿ ಮರುದಿನ ಬೆಳಗಾವಿಗೆ ತಂದು ಕೆಂಟೊನ್‌ಮೆಂಟಿ ಲಾಕಪ್ಪದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟರು. ದಿನಾಲು ಜೈನಾಮಠ ಸಿ. ಆರ್. ಡಿ. ಸಬ್ ಇನ್‌ಸ್ಪೆಕ್ಟರ್‌ರು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಬಂದು ನಾವು ಸುಟ್ಟ ಸುಲಧಾಳ ಸ್ಪೇಶನ್, ನಂದಿ ಬಂಗ್ಲೆ ಕುಲಕರ್ಣಿ ದಪ್ಪರ ಮುಂತಾದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ವಿನಂತಿಸಿದರು. ಹೆದರಿಸಿದರು, ಬೆದರಿಸಿದರು. ನಾನು ಒಂದೇ ಒಂದು ವಾಕ್ಯ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದೆ "ಬ್ರಿಟಿಶ ಸರಕಾರದ ವಿರುದ್ಧ ಏನನ್ನು ಮಾಡಲು ಶಕ್ತವಿತ್ತೋ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಖಟೆ ಹಾಕಿರಿ" ಎಂಬುದೇ ನನ್ನ ಹೇಳಿಕೆ ಯಾಗಿತ್ತು. ಬಾಯಿಯಿಂದ ಬೇಕಾದಷ್ಟು ಹೆದರಿಕೆ ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರೂ ಯಾರೂ ನನ್ನ ಮೈಗೆ ಎಂದೂ ಕೈಹಚ್ಚಲಿಲ್ಲ! ೨೦ ದಿನಗಳ ನಂತರ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಂಡಲಿಗೆ ಕಳಿಸಿದರು ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಖಟೆ ಹಾಕಿ ೭ ತಿಂಗಳ ಶಿಕ್ಷೆ ಕೊಟ್ಟರು. ಶಿಕ್ಷೆಯ ಅವಧಿ ತೀರುತ್ತಲೇ ಜೇಲಿನಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾಯಿತು. ಆದರೆ ಜೇಲ ಬಾಗಿಲ ಹೊರಗೆ ಕಾಯುತ್ತ ಕುಳಿತ ಪೋಲೀಸರು ಕೂಡಲೆ ನನ್ನನ್ನು ಎತ್ತಿ ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಒಗೆದರು. ಡೆಟನ್ಯೂ ಅಂತ ಮುಂದೆ ಸುಮಾರು ೧|| ವರುಷ ನಾನು ಜೇಲಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದೆ.

ಚನ್ನಪ್ಪ ವಾಲಿ ಅನರ ಬಂಧನ.

ನನ್ನ ಬಂಧನವಾದ ನಂತರ ಜೂನ್ ೧೨ ಕ್ಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಾಲಿ ಚನ್ನಪ್ಪ ನವರನ್ನೂ ಫಿತೂರಿಯಿಂದ ಬಂಧಿಸಲಾಯಿತು.

ಅನೇಕ ಸಲ ಪೋಲೀಸರು ಮನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಅವರನ್ನು ಬಂಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದರೂ ಬೇಟೆ ಕೈಗೆ ಹತ್ತಲಿಲ್ಲವೆಂದು ನಿರಾಶರಾಗಿ ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯನ್